

Sygn. akt II Ka 433/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2022 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	sędzia (del.) Paweł Mądry
Protokolant:	st. sekr. sąd. Agnieszka Walerczak

przy udziale prokuratora Sylwii Kiersnowskiej

po rozpoznaniu w dniach 12 sierpnia, 22 września i 13 grudnia 2022 r.

sprawy **D. S.**

oskarżonego z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk

na skutek apelacji, wniesionej przez oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Węgrowie

z dnia 16 marca 2022 r. sygn. akt II K 257/21

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że przypisany oskarżonemu czyn uznaje za wypadek mniejszej wagi i za ten czyn na podstawie art. 286 § 3 kk w zw. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk skazuje go, zaś na podstawie art. 286 § 3 kk wymierza mu karę grzywny w wysokości 250 (dwustu pięćdziesięciu) stawek dziennych określając na podstawie art. 33 § 3 kk wysokość jednej stawki dziennej na 20 (dwadzieścia) złotych;

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

III. zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa 500 złotych tytułem opłaty za obie instancje oraz 40 złotych tytułem wydatków za postępowanie odwoławcze.

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	II Ka 433/22
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1	

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

wyrok Sądu Rejonowego w Węgrowie z dnia 16 marca 2022 roku w sprawie K 257/21

1.2. Podmiot wnoszący apelację

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

inny

1.3. Granice zaskarżenia

1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia

na korzyść

na niekorzyść

w całości

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

1.3.2. Podniesione zarzuty		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

1.4. Wnioski

#	uchylenie	#	zmiana
---	------------------	---	--------

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

2.1. Ustalenie faktów

2.1.1. Fakty uznane za udowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
---		-----	-----	-----	-----
2.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
1	D. S.	- ograniczona lub zniesiona zdolność oskarżonego do rozpoznania znaczenia przypisanego mu czynu lub pokierowania swoim postępowaniem w czasie popełnienia tego czynu - niezdolność oskarżonego do udziału w	dokumentacja medyczna oskarżonego; uzupełniające przesłuchanie	k. 209-223 k. 252-288 k. 294-329 k. 231-292	

		postępowaniu lub prowadzenia obrony w sposób samodzielny oraz rozsądny z uwagi na stan psychiczny		
--	--	---	--	--

2.2. Ocena dowodów

2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu
-----	-----	-----

2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu
1.	dokumentacja medyczna oskarżonego; uzupełniające przesłuchanie D. S.;	- pomimo, iż dokumenty były autentyczne i co do zasady wiarygodne, to nie dowiodły postawionych przez oskarżonego tez apelacyjnych. - mimo faktu leczenia neurologicznego i odwykowego D. S., okoliczności te nie stanowią jakiegokolwiek podstawy do powzięcia uzasadnionych wątpliwości co do poczytalności podsądnego w chwili popełniania zarzucanego mu czynu, ani też nie przemawiały za

przyjęciem, iż nie był on zdolny prowadzić obrony w sposób samodzielny i rozsądny.

3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków

Lp.

Zarzut

oskarżony nie oparł swoich zarzutów o konkretne przepisy, wskazując jedynie, iż pierwszoinstancyjnemu orzeczeniu zarzuca:

- błędne założenie, że w chwili popełnienia zarzucanego mu czynu był osobą w pełni poczytalną pomimo wiedzy Sądu o jego wcześniejszym leczeniu psychiatrycznym, neurologicznym oraz w poradni uzależnień;

- uznanie go winnym zarzucanego mu czynu, mając na uwadze w/w fakty;

- uznanie, że stan jego zdrowia psychicznego pozwala na udział w postępowaniu i prowadzenie obrony w sposób samodzielny oraz rozsądny;

zasadny

częściowo zasadny

niezasadny

Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny

- zarzuty wywiedzione przez apelującego okazały się pozbawione zasadności. W ocenie Sądu Okręgowego zaszła jednak konieczność uzupełnienia postępowania dowodowego i zweryfikowania postulatów apelującego zwłaszcza, że kwestia stanu psychicznego oskarżonego nie

została dostatecznie wyjaśniona w toku postępowania przed Sądem I instancji. Finalnie podjęta aktywność umocniła tylko Sąd Okręgowy w przekonaniu, iż oskarżony w chwili popełnienia zarzucanego mu czynu był w pełni poczytalny oraz że w toku całego procesu miał on zdolność do samodzielnego i rozsądnego prowadzenia obrony.

- otwierając tę problematykę w pierwszej kolejności wskazać należy, że w toku postępowania sądowego uwzględnieniu podlegają wyłącznie te wnioski dowodowe, których przeprowadzenie ma istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Z całą pewnością takim dowodem jest opinia sądowo-psychiatryczna dotycząca ustalenia poczytalności oskarżonego w chwili popełnienia zarzucanego mu czynu. Jednakże przeprowadzenie takiego dowodu absolutnie nie jest obligatoryjne w każdej sprawie. Wręcz przeciwnie - z uwagi na jego charakter i zastosowane metody badawcze, jego przeprowadzenie uzależnione jest wyłącznie od tego, czy w danej sprawie istnieją realne i uzasadnione wątpliwości co do zdolności oskarżonego do rozpoznania znaczenia zarzucanego mu czynu i pokierowania swoim postępowaniem. Pomimo, iż legislator nie sprecyzował wprost wzmiankowanego pojęcia uzasadnionych wątpliwości co do poczytalności oskarżonego, to w judykaturze i orzecznictwie istnieje utrwalony pogląd co do tego jak należy to zagadnienie rozumieć. Przede wszystkim chodzi o wątpliwości, które mają charakter uzasadniony, zatem mające oparcie w konkretnie ustalonych w danej sprawie okolicznościach. Tytułem przykładu wskazuje się na

takie okoliczności, jak przebycie choroby psychicznej lub urazu mózgu, nałogowy alkoholizm, nadużywanie narkotyków, leczenie w szpitalu psychiatrycznym, nadzwyczaj utrudniony kontakt, kłopoty ze zrozumieniem pytań i udzielaniem odpowiedzi, niedorozwój umysłowy, przedłożenie zaświadczeń stwierdzających chorobę psychiczną lub niedorozwój umysłowy, itp. Wątpliwość uzasadniona powinna być więc poparta okolicznościami natury faktycznej, które w odbiorze zewnętrznym przemawiają za realną możliwością wystąpienia u oskarżonego zakłóceń w stanie zdrowia psychicznego w chwili czynu lub w toku procesu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2014 roku wydane w sprawie o sygn. akt II KK 229/14). Każdorazowo jednak, decydujące znacznie w tym zakresie ma ocena organu procesowego, a nie subiektywne przekonanie którejś ze stron.

- uzupełnienie postępowania dowodowego w toku postępowania odwoławczego i przeprowadzenie dowodów z przedłożonej przez D. S. i jego obrońcę dokumentacji medycznej podsądnego oraz przesłuchanie głównego zainteresowanego co do tez zaprezentowanych na łamach apelacji doprowadziło Sąd Okręgowy do przekonania, iż na kanwie przedmiotowej sprawy nie zaszły wątpliwości tak co do poczytalności sprawcy, jak i do możliwości prowadzenia przezeń obrony w sposób samodzielny i rozsądny, które to uzasadniałyby przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych lekarzy psychiatrów. Zdaniem Sądu Okręgowego, okoliczności

popelnienia zarzuczonego czynu, sposób jego dokonania i treść wyjaśnień podsądnego wskazuje na racjonalne postępowanie oskarżonego, a zatem wolne od chorobowych zachowań. D. S. już przesłuchiwany przez Sąd Rejonowy przyznał wprost, iż zrozumiał o co był oskarżony, jednocześnie przyznał się do popelnienia tegoż czynu logicznie opisując jego przebieg i wreszcie finalnie zaznaczył, iż zdaje sobie sprawę z tego, że nie powinien tak postępować. Doskonale rozumiał on zatem znaczenie i charakter swoich poczynań. Co więcej, wbrew odmiennym przekonaniom apelacji, jej autor na etapie postępowania przygotowawczego wcale nie oświadczył, ażeby leczył się wcześniej psychiatrycznie, a jedynie zwrócił uwagę na fakt podjęcia w przeszłości terapii uzależnień w związku ze swoim problemem z hazardem – co nie może być automatycznie utożsamiane z wystąpieniem zaburzeń, o jakich mowa w art. 31 § 1 kk. Ze zgromadzonych w sprawie dokumentów medycznych - zwłaszcza tych analizowanych na etapie postępowania odwoławczego - również nie wynika, aby w odniesieniu do oskarżonego istniały jakiegokolwiek podstawy do skutecznego kwestionowania jego pełnej zdolności do rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem w zakresie zarzuczonego mu czynu. Otóż nie budzi wątpliwości, że D. S. w dzieciństwie leczył się neurologicznie, ale podejrzewana u niego wówczas jednostka chorobowa (miopatia) nie dotyczy ośrodkowego układu nerwowego, a jedynie jest przypadłością związaną z funkcjonowaniem mięśni, dlatego też trudno jakkolwiek wiązać

ją z ewentualnymi zaburzeniami świadomości u oskarżonego, które miałyby się pojawić w wieku dorosłym. Wątpliwości nie wzbudził nadto fakt, iż oskarżony w 2016 roku za namową rodziców zgłosił się do poradni, a następnie poddał terapii uzależnień oraz że w jej toku był konsultowany przez lekarza psychiatrę. Należy jednak położyć nacisk na fakt, iż w rezultacie nie został on skierowany do leczenia psychiatrycznego. Ujawniony nałóg nie wymagał zatem dalszej diagnostyki psychiatrycznej ani podjęcia specjalistycznego leczenia w tym kierunku. Także w czasie pobytu w zakładach karnych, oskarżony konsultowany był przez lekarza psychiatrę z uwagi na zgłaszane stany lękowe, lecz poza zleceniem mu leków o działaniu przeciwlękowym, nie był on leczony w żadnej poradni zdrowia psychicznego, a już tym bardziej nie leczył się w warunkach hospitalizacyjnych, i to zarówno przed dniem popełnienia zarzuconego mu czynu, jak i po tej dacie. Nie było zatem ku temu żadnych medycznych wskazań. Warto również zwrócić uwagę na to, że oskarżony w latach 2016 – 2019 był aż sześciokrotnie skazany za przestępstwa umyślne, a mimo to żaden czyn nie został popełniony w warunkach art. 31 § 1 lub 2 kk. Należy także założyć, że w żadnej z tych spraw oskarżony nie został poddany badaniom psychiatrycznym, gdyż okoliczność ta zostałaby podniesiona przez niego w toku przedmiotowego postępowania karnego, chociażby na poparcie wywiedzionych też dowodowych.

- wobec powyższego uznać należy, że sam fakt poddania oskarżonego terapii uzależnień w latach 2016

<p>– 2018, czy tym bardziej leczenia neurologicznego na etapie wczesnego dzieciństwa, nie stanowi dostatecznej podstawy do powzięcia wątpliwości co do stanu jego poczytalności w chwili popełnienia zarzuconego mu czynu, ani też nie uzasadnia przyjęcia, iż nie był on zdolny do podjęcia samodzielnej i rozsądnej obrony. Twierdzenia oskarżonego w tym zakresie należy uznać zatem za nic innego jak realizację przyjętej linii obrony.</p>		
<p>Wniosek</p>		
<p>- o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpatrzenia lub o uchylenie wyroku i umorzenie postępowania;</p>	<p># zasadny # częściowo zasadny # niezasadny</p>	
<p>Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.</p>		
<p>tak sformułowane wnioski apelacyjne okazały się niezasadne wobec bezzasadności apelacji</p>		

<p>4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU</p>	
<p>1.</p>	<p>zmiana zaskarżonego wyroku poprzez uznanie, że przypisany oskarżonemu czyn stanowi wypadek mniejszej wagi i w konsekwencji zmiana kwalifikacji prawnej przypisanego czynu oraz zmiana rodzaju wymierzonej kary</p>
<p>Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności</p>	
<p>- kontrola instancyjna doprowadziła Sąd Okręgowy do przekonania, iż na kanwie niniejszej sprawy zaszła potrzeba podjęcia ingerencji w treść zaskarżonego</p>	

orzeczenia i zakwalifikowania czynu popełnionego przez D. S. jako przestępstwa z art. 286 § 1 kk w zw. art. 286 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk oraz ukształtowania na nowo sankcji karnej w oparciu o przepis z art. 286 § 3 kk.

- istota wypadku mniejszej wagi sprowadza się do stwierdzenia, że obejmuje on przypadki realizacji znamion opisanych w typie podstawowym, które nastąpiły w takich okolicznościach przedmiotowo-podmiotowych, które wskazują, że czyn sprawcy nie jest na tyle niebezpieczny dla społeczeństwa i porządku prawnego, aby uzasadniało to stosowanie zwykłej, przewidzianej w zrealizowanym przez niego typie przestępnym sankcji karnej. O przyjęciu takiego wypadku decydują zaś przedmiotowe i podmiotowe znamiona czynu. Wśród znamion strony przedmiotowej istotne znaczenie mają w szczególności: rodzaj dobra, w które godzi przestępstwo, zachowanie się i sposób działania sprawcy, użyte środki, charakter i rozmiar szkody wyrządzonej lub grożącej dobru chronionemu prawem, czas, miejsce i inne okoliczności popełnienia czynu oraz odczucie szkody przez pokrzywdzonego. Dla elementów strony podmiotowej istotne są: stopień zawinienia (niezwykle ważne są z jednej strony odcienie umyślności – premedytacja, dokładność w przygotowywaniu przestępstwa, upór w dążeniu do osiągnięcia przestępnego celu, a z drugiej strony – przypadkowość, wpływ innej osoby, obawa przed skutkami odmowy działania itp.) oraz motyw i cel działania sprawcy (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 29 września 2010 roku, wydany w sprawie o sygn. akt II AKa 270/10). Za wypadki mniejszej wagi najczęściej uznaje się więc takie zachowania, wyczerpujące znamiona formalne, kiedy szkoda wyrządzona lub zamierzona jest niewielka, sprawca działa z niewielkim stopniem winy, nagle, bez zastanowienia, czasem motywowany wyzywającym zachowaniem pokrzywdzonego.

- w ocenie Sądu Okręgowego wypadek mniejszej wagi zachodzi w przedmiotowej sprawie. Należy wskazać bowiem, że oskarżony dopuścił się oszustwa na stosunkowo niewielką kwotę – niespełna 600 złotych. Ponadto jako wiarygodne należy przyjąć tłumaczenia oskarżonego, że czynu dopuścił się po opuszczeniu zakładu karnego, gdy znajdował się w trudnej sytuacji finansowej. D. S. tłumaczył, że po opuszczeniu zakładu karnego nie dysponował żadnymi środkami pieniężnymi, a jednocześnie posiadał stare zobowiązania, o które wierzyciele zaczęli się

wymownie upominać. Podsądny od samego początku przyznał się do winy, współpracował z organami ścigania, nie tylko wyraził szczerą skruchę, ale z własnej inicjatywy w całości naprawił wyrządzoną szkodę. W tej sytuacji, sklasyfikowanie jego czynu w kategoriach standardowego przestępstwa oszustwa byłoby krzywdzące i niesprawiedliwe. Warto zwrócić uwagę, że popełniony przez niego czyn był odosobniony, o czym świadczy aktualna karta karna.

- wobec tego, przyjmując, iż oskarżony dopuścił się występku z art. 286 § 1 kk w zw. art. 286 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk, Sąd Okręgowy wymierzył mu karę grzywny w wysokości 250 stawek dziennych określając wysokość każdej z nich na kwotę 20 złotych. Tak sformułowana sankcja karna jest współmierna do wagi naruszeń jakich dopuścił się podsądny i adekwatna do stopnia jego zawinienia. Odpowiada też możliwościom materialnym D. S.. Jednocześnie będzie to kara odpowiednia, ażeby spełnić swe ustawowe cele.

5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO

5.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji

1.

Przedmiot utrzymania w mocy

rozstrzygnięcie w zakresie winy oskarżonego

Zwięźle o powodach utrzymania w mocy

materiał dowodowy zgromadzony w sprawie był wystarczający do przyjęcia, że oskarżony popełnił przestępstwo oszustwa

5.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji

1.

Przedmiot i zakres zmiany

przyjęcie przypadku mniejszej wagi, a w konsekwencji zmiana kwalifikacji prawnej czynu oraz rozstrzygnięcie o karze

Zwiążle o powodach zmiany	
o motywach i istocie przedmiotowych zmian szerzej w części powyżej	

5.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji		
5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia		
1.1.	-----	# art. 439 k.p.k.-----
Zwiążle o powodach uchylenia		
-----	-----	
2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwiążle o powodach uchylenia		
-----	-----	
3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwiążle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia		
-----	-----	
4.1.	-----	# art. 454 § 1 k.p.k.-----
Zwiążle o powodach uchylenia		
-----	-----	

5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania		
-----	-----	
5.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
-----	-----	-----
6. Koszty Procesu		

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
III	Sąd Okręgowy, na podstawie art. 627 kpk w zw. z art. 634 kpk, zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa 500 złotych tytułem opłaty za obie instancje oraz 40 złotych tytułem wydatków za postępowanie odwoławcze, nie znajdując podstaw do zwolnienia go od tego obowiązku.

7. PODPIS

1.3. Granice zaskarżenia		
Kolejny numer załącznika	1.	
Podmiot wnoszący apelację	Oskarżony	
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Wyrok Sądu Rejonowego w Węgrowie z dnia 16 marca 2022 roku, wydany	

	w sprawie o sygn. akt II K 257/21;		
1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
1.3.2. Podniesione zarzuty			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu		
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu		
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli		

	mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia		
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia		
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka		
#	art. 439 k.p.k.		
#	brak zarzutów		
1.4. Wnioski			
#	uchylenie	#	zmiana